

Pengaruh Bahasa Melayu Dan Bahasa Inggeris Dalam Strategi Penukaran Kod Bahasa Perancis

Hazlina Abdul Halim
nina@fbmk.upm.edu.my
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia

Abstrak

Kajian ini bertujuan untuk menganalisis pengaruh bahasa Melayu (BM) dan bahasa Inggeris (BI) dalam strategi penukaran kod yang digunakan oleh pelajar Melayu yang mengambil mata pelajaran bahasa Perancis sebagai bahasa asing. Seramai lima puluh responden terlibat dalam kajian ini. Responden diminta melakukan satu aktiviti penulisan. Kajian ini menggunakan kaedah penganalisan kualitatif dan kuantitatif berdasarkan kerangka definisi dan pengelasan penukaran kod oleh Zentella (1997). Hasil kajian ini mendapati bahasa Melayu lebih banyak digunakan oleh responden dalam penukaran kod ke bahasa Perancis. Responden juga didapati menggunakan strategi penukaran kod sebagai penunjang, penghubung dan pengganti perkataan dan frasa yang tidak boleh diterjemahkan ke bahasa Perancis. Kajian ini juga mendapati strategi penukaran kod yang bersifat penunjang adalah strategi yang paling banyak digunakan. Penukaran kod yang dilakukan juga melibatkan kata nama, adjektif, kata hubung dan kata ganti nama diri.

Katakunci: penukaran kod, strategi komunikasi, bahasa Perancis, pelajar Melayu, pengaruh bahasa Inggeris dan bahasa Melayu.

The Influence Of Malay Language And English Language In French Code-switching Strategies

Abstract

This research examines the influence of Malay (BM) and English (BI) in the code-switching strategies by Malay students of French as a foreign language. A total of 50 respondents were involved in the study. The respondents were asked to complete a writing activity. The result was analysed using qualitative and quantitative approaches based on Zentella's (1997) definition and classification of code-switching. The result showed that Malay language was utilised more by the respondents in their code switching to French. Respondents also used code switching strategies as crutching, conjoining and replacing words and phrases when they could not translate into French. This research also found that code switching in the form of crutching was most utilized. The code switching involved nouns, adjectives, prepositions and personal pronouns.

Keywords: code-switching, communication strategies, French language, Malay students, the influence of Malay and English language.

Pendahuluan

Menurut Hazlina Abdul Halim, Normaliza Abdul Rahim, Mohd Azidan Abdul Jabar & Adi Yasran Abdul Aziz (2010), peralihan antara bahasa dalam bentuk penukaran kod (PK) atau *code-switching* adalah satu fenomena yang sering dapat diperhatikan dalam pembelajaran bahasa asing. Numan dan Carter (2001, hlm. 275) mendefinisikan fenomena ini sebagai “satu fenomena penukaran dari satu bahasa ke bahasa yang lain dalam wacana yang sama”. Dalam konteks masyarakat Malaysia yang kebanyakannya menguasai sekurang-kurangnya dua bahasa (bilingual dan multilingual), mereka pasti mempunyai kecenderungan untuk menukarkan kod atau mencampurkan bahasa semasa mereka berkomunikasi. Fenomena ini terjadi apabila mereka menggantikan perkataan atau frasa daripada bahasa yang sedang dituturkan atau ditulis dengan perkataan atau frasa daripada bahasa lain. Dengan yang demikian, PK didefinisikan oleh Auer (1998, hlm. 1) sebagai “*alternating use of two or more ‘codes’ within one conversational episode*” atau dalam bahasa Melayu (BM), “penukaran dua atau lebih kod dalam satu episod perbualan”.

PK didefinisikan oleh Gumperz (1982, hlm. 59) sebagai penyelitan dua sistem atau subsistem kenahuan yang berbeza ke dalam sesuatu urutan ujaran (*speech exchange*) yang sama. Lazimnya, alternasi tersebut melibatkan dua ayat secara urutan, dan seseorang akan menggunakan bahasa kedua (B2) sama ada untuk mengulang mesejnya atau untuk membalas pernyataan orang lain.

Poplack (1988) pula menjelaskan bahawa percampuran kod biasanya berlaku di satu titik dalam satu ayat. Titik percampuran kod berada dalam lingkungan struktur permukaan dua bahasa yang dipadankan bersama-sama. Ini kerana penutur beranggapan bahawa pendengar juga sepertinya yakni faham dan fasih dalam kedua-dua bahasa.

Persoalan Kajian

Kajian ini adalah untuk menjawab persoalan kajian berikut:

1. Apakah bahasa yang dominan dalam strategi PK bahasa Perancis oleh pelajar Melayu?
2. Golongan kata manakah yang lebih banyak terlibat di dalam penukaran kod tersebut?
3. Apakah strategi PK yang digunakan dalam kumpulan golongan kata yang terlibat?

Batasan Kajian

Kajian ini tidak mengambil kira kesalahan bahasa yang berlaku dalam penulisan bahasa Perancis oleh pelajar, selain daripada kesilapan yang menjadi fokus kajian ini iaitu pertukaran kod.

Metodologi

Kajian ini merupakan satu kajian kuantitatif dan kualitatif. Responden kajian adalah pelajar Universiti Putra Malaysia daripada pelbagai jurusan yang mengambil kursus kemahiran bahasa Perancis. Mereka terdiri daripada 25 lelaki dan 25 perempuan yang berumur 20 ke 24 tahun. Kesemua responden adalah berbangsa Melayu, yang bahasa pertama (B1) mereka ialah bahasa Melayu (BM), dengan tahap penguasaan bahasa yang tinggi, dan bahasa kedua (B2) ialah bahasa Inggeris (BI). Mereka terdiri dari pelajar yang mempelajari kemahiran bahasa Perancis tahap 2. Responden diuji selepas 80 jam pembelajaran bahasa Perancis mereka.

Kajian ini menggunakan instrumen aktiviti penulisan oleh pelajar. Aktiviti ini melibatkan penulisan dialog ringkas mengenai aktiviti semasa perayaan antara responden tersebut dan sahabat beliau dari Perancis. Aktiviti ini melibatkan penulisan sebanyak 200-250 patah perkataan yang diselitkan dengan beberapa pencetus tugas (*task prompt*). Dapatan kajian dikelaskan berdasarkan definisi strategi penukaran kod yang diberikan oleh Zentella (1997) dan Gumperz (1982), yang membahagikan penyebab PK oleh seorang penutur kepada lima faktor. Kelima-lima sebab tersebut adalah penunjang (*crutch*), peminjaman (*borrowing*), memberikan penjelasan atau penekanan (*clarifying/emphasizing*), penghubung (*conjoining*) dan ketidakboleh-terjemahan (*untranslatability*). Penunjang adalah strategi yang digunakan apabila seseorang tidak mengingati sesuatu perkataan dan strategi peminjaman adalah menggunakan bahasa yang seseorang lebih mahir untuk menghuraikan sesuatu. Strategi penghubung pula digunakan untuk menyambung satu huraian ke satu huraian lain, sementara strategi ketidakboleh-terjemahan pula digunakan untuk menyatakan sesuatu yang tidak wujud dalam bahasa sasaran.

Dapatan Kajian

Dalam kajian ini, responden didapati menggunakan PK sebagai penunjang (*crutch*), penghubung (*conjoining*) dan pengganti perkataan dan frasa yang tidak boleh diterjemahkan (*untranslatability*). Dalam kajian ini, kata nama khusus yang digunakan oleh responden seperti samping, baju Melayu dan nasi kerabu tidak diambilkira oleh pengkaji sebagai satu penukaran kod, kerana kata nama ini tergolong dalam kumpulan kata nama khas yang sememangnya tidak memerlukan sebarang terjemahan. Perincian strategi PK oleh responden Melayu adalah seperti Jadual 1.

Jadual 1: Perincian elemen Penukaran Kod (PK) oleh responden Melayu

Penukaran kod (PK)	Lelaki	Perempuan	Jumlah
PK pada kata kerja BM	10	2	19
PK pada kata kerja BI	2	5	
PK pada kata nama BM	24	34	79
PK pada kata nama BI	7	14	
PK pada adjektif BM	7	11	24
PK pada adjektif BI	2	4	
PK pada preposisi BM	0	0	1
PK pada preposisi BI	1	0	
PK pada kata ganti nama diri BM	2	0	2
PK pada kata ganti nama diri BI	0	0	
PK pada kata hubung BM	2	1	7
PK pada kata hubung BI	4	0	
PK pada pernyataan BM	0	1	1
Jumlah keseluruhan	60	71	131

Secara keseluruhannya, didapati responden Melayu lebih banyak menggunakan strategi PK ke BM daripada BI. Berdasarkan Jadual 1, majoriti daripada PK adalah pada kata nama (60.3%), diikuti oleh PK pada adjektif (17.6%) dan PK pada kata kerja (14.5%). Untuk PK pada kata nama, 73.4% daripadanya melibatkan kata nama bahasa Melayu (BM). Pengaruh BM juga adalah dominan bagi PK untuk kata kerja (63.2%) dan PK untuk adjektif (78.3%).

Daripada segi penggunaan PK mengikut gender pula, didapati bahawa responden perempuan lebih menggunakan PK pada kata nama (60.8%) dan PK pada adjektif (60.9%) berbanding responden lelaki. Hal yang sebaliknya pula ditemui untuk PK untuk kata kerja di mana penggunaannya adalah lebih dominan dalam kalangan pelajar lelaki (63.2%). Responden lelaki juga lebih banyak menggunakan PK untuk kata hubung (5 daripada 6 yang ditemui) berbanding responden perempuan.

Didapati juga daripada Jadual 1, PK yang bersifat penunjang (*crutch*) adalah jenis PK yang paling banyak digunakan. Menurut Zentella (1997), penggunaan ini adalah apabila responden tidak mengetahui atau tidak menemui perkataan bahasa Perancis (BP) yang membawa erti yang sama dengan perkataan BM dan BI. Sebagai contoh:

Jadual 2: Contoh PK ke BM dan BI yang bersifat penunjang (*crutching*)

Ayat yang digunakan	Perkataan/ Frasa yang sepatutnya digunakan
<i>Qui est-ce que datang beraya ?</i>	Datang beraya = rendre visite pour l’Hari Raya
<i>J’aime festival dans Malaysia avec culture différent et célébration différent</i>	Malaysia = la Malaisie
<i>Je suis vraiment malas masa la fête</i>	Malas = paresseux
<i>Vous partez où during Hari Raya ?</i>	During = pendant
<i>Tu devoir good chef</i>	Good = bon

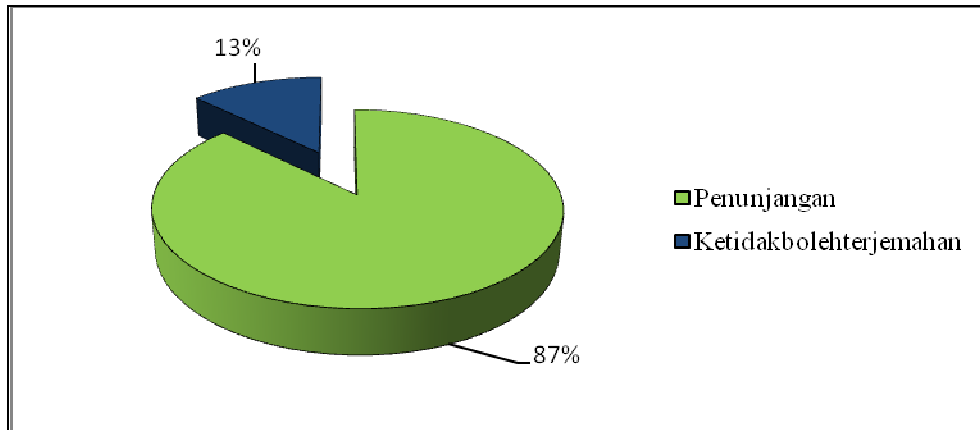
Berdasarkan Jadual 2, responden telah mencampurkan BM atau BI dalam ayat BP disebabkan mereka tidak menjumpai perkataan dan frasa yang mempunyai makna yang sama dalam BP. Mereka lebih cenderung menukarkan kod ke BM dan BI. Walaupun perkataan seperti Malaysia (*la Malaisie*), malas (*paresseux*) dan good (*bon*) telah mereka pelajari, namun responden tidak dapat menggunakan perkataan tersebut semasa aktiviti penulisan dijalankan. Ini mungkin disebabkan kekerapan penggunaan BP di luar bilik kuliah adalah rendah.

Faktor lain yang mempengaruhi PK bersifat penunjang oleh responden adalah kekangan dari segi masa, di mana responden hanya diperuntukkan 30 minit sahaja untuk aktiviti penulisan yang diberikan. Faktor kekangan masa ini juga dinyatakan oleh Poulisse dan Schills (1989) dan Flyman (1997).

Bagi PK yang bersifat penghubung (*conjoining*) pula, ia hanya digunakan untuk menghubungkan frasa atau ayat BP yang dibina. Oleh yang demikian, PK bersifat penyambungan dalam kajian ini hanya melibatkan kata hubung. Manakala PK bersifat “ketidakboleh-terjemahan” (*untranslatability*) pula melibatkan perkataan yang sinonim dengan budaya Malaysia yang melibatkan kata nama makanan, pakaian tradisional dan sebagainya. Analisis seterusnya akan membahagikan PK ke BM dan BI oleh responden kepada PK pada kata nama, kata kerja, adjektif, kata ganti nama diri dan kata hubung.

PK daripada kata nama BM

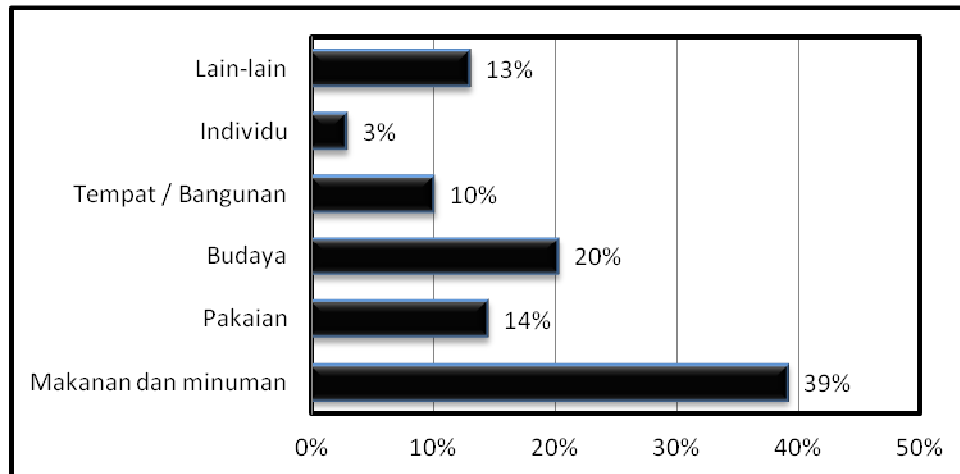
Strategi PK pada kata nama adalah bersifat penunjang dan “ketidakboleh-terjemahan”. Pembahagiannya adalah seperti berikut:

Rajah 1: Ciri-ciri PK ke BM dan BI pada kata nama

Rajah 1 di atas menunjukkan PK pada kata nama adalah bersifat penunjang ($n=68$) dan “ketidakboleh-terjemahan” ($n=10$). Kesemua kata nama yang bersifat ketidakbolehterjemahan adalah daripada kata nama BM. Pengelasan kata nama bersifat penunjang adalah seperti berikut:

Jadual 3: PK kata nama ke BM dan BI yang bersifat penunjang mengikut pengelasan

Daripada jadual di atas, didapati PK kata nama ke BM yang bersifat penunjang melibatkan secara majoritinya kata nama bagi makanan dan minuman, iaitu mewakili 39% ($n=27$) daripada jumlah keseluruhan. Terdapat juga PK ke BM daripada kata nama bagi pakaian ($n=10$), kata nama tempat atau bangunan ($n=7$), kata nama yang berkaitan budaya ($n=14$) dan lain-lain kata nama ($n=9$).

Bagi kata nama makanan dan minuman, perkataan yang kerap ditukarkan kodnya adalah “kuih-muih”, “kuih raya”, “sambal”, “ikan bilis” dan “santan”. Kesemua kata nama ini adalah kata nama yang boleh diterjemahkan ke BP. Ini menunjukkan responden memilih jalan mudah atau tidak menguasai kosa kata yang ditukarkan kodnya. Bagi kata nama “sambal”, ia tidak boleh diterjemahkan terus kepada BP, tetapi ia harus dibuat dalam

bentuk huraian. Ini adalah kerana ketiadaan kosa kata yang sesuai dalam BP bagi kata nama tersebut.

Bagi kata nama bangunan seperti masjid dan tokong pula, ia adalah sesuatu yang jarang terdapat di negara Perancis, dan tidak menjadi sebahagian dari sukatan pelajaran BP itu sendiri. Namun begitu, kata nama “gereja” sepatutnya tidak ditukarkan kodnya kerana telah dipelajari oleh responden. Begitu juga bagi kata nama pakaian, pengkaji berpendapat bagi kata nama “tudung” dan “selendang”, ia disebabkan kata nama ini tidak dikuasai oleh responden kerana ia juga tidak termasuk dalam kosa kata dalam sukatan pelajaran BP.

Terjemahan kod bagi kata nama yang berkaitan dengan budaya melibatkan kata nama seperti “solat raya”, “puasa” dan “duit raya” bagi BM dan “fasting” dan “unfortune words” bagi BI adalah sesuatu yang sinonim dengan budaya Melayu. Kata nama “puasa” atau “fasting” mempunyai terjemahan yang sama dalam BP, iaitu kata nama *jeûne*¹ yang bererti “mengelakkan secara sukarela daripada mengambil sebarang makanan”.

Bagi “solat raya” dan “duit raya”, seperti juga kata nama “sambal”, ia sepatutnya diolah dalam bentuk huraian oleh responden. “Solat raya” boleh dihuraikan sebagai *la prière d’Hari Raya* atau *la prière d’Eid* sementara “duit raya” pula sebagai *l’argent donné par les adultes aux enfants pendant l’Hari Raya* atau dalam BM “duit yang diberikan oleh orang dewasa kepada kanak-kanak semasa Hari Raya”. Begitu juga dengan kata nama “unfortune words” dalam bahasa Inggeris. Kata nama ini sepatutnya diolah dalam bentuk huraian sebagai “*les mots qui fassent du mal*”.

Terdapat juga PK ke kata nama yang bercirikan ketidakboleh-terjemahan. Menurut Barnstone (1993, hlm. 15), “ketidakboleh-terjemahan” atau *untranslatability* adalah satu bahagian daripada teks atau ujaran dalam sesuatu bahasa, apabila tiada teks atau ujaran yang setara ditemui dalam bahasa yang lain. Sesuatu teks itu dianggap tidak boleh diterjemah apabila tiada kesamaan perkataan ke perkataan (*word to word*), ekspresi atau frasa dalam bahasa sasaran. Dalam kajian ini, ciri ketidakboleh-terjemahan pada kata nama, ia melibatkan PK ke BM bagi kata nama berikut:

Jadual 4: Senarai PK kata nama ke BM yang bersifat ketidakboleh-terjemahan (*untranslatability*)

Perkataan BM daripada penukaran kod	Kategori kata nama
Air sirap / sirap (3x)	Makanan dan minuman
Ayam masak cili padi	Makanan dan minuman
Rendang ayam	Makanan dan minuman
Kain Batik	Pakaian
Kain samping (3x)	Pakaian

¹ Jeûne (n.m.) – privation volontaire de toute nourriture → abstinence (Le Robert Micro Dictionnaire, 2008, hlm. 708)
ISSN: 1675-8021

Bagi kata nama “air sirap”, apabila terjemahan dilakukan makna kata nama tersebut tidak akan sama dengan yang asal. Ini adalah kerana istilah ini adalah sesuatu yang khusus dan hanya terjemahan tidak akan menggambarkan kata nama yang sama. Hal yang sama juga adalah untuk masakan “ayam masak cili padi”. Sungguhpun kata nama ini boleh diterjemahkan ke BP sebagai *du poulet cuit avec des petits piments*, ia tidak akan menyerlahkan atau memberi gambaran kepada terma asal dalam BM.

Bagi “kain samping”, “kain batik” dan “rendang ayam”, merupakan kata nama khusus / khas kepada sesuatu pakaian atau makanan, Pengkaji meletakkannya dalam kategori ketidakboleh-terjemahan disebabkan gabungan kata nama tersebut dengan perkataan “kain” dan “ayam”. Pengkaji berpendapat jika kata nama ini diterjemahkan secara separa, maka ia akan menjadi sesuatu yang janggal. Sebagai contoh, jika “rendang ayam” diterjemahkan kepada *rendang du poulet*, ia masih tidak mencapai objektif komunikasinya kerana perkataan rendang tersebut adalah sesuatu yang tidak wujud dalam BP.

Oleh yang demikian, dalam contoh yang melibatkan ciri ketidakboleh-terjemahan, pengkaji mengesyorkan bahawa penukaran kod adalah sesuatu yang wajar, tetapi hendaklah disertakan dengan huraian untuk menguatkan lagi pemahaman audiens atau pembaca terhadap mesej yang diberikan. Dapatan ini menyokong kenyataan Zentella (1997) yang menyatakan di samping bahasa, penukaran kod merupakan satu cara untuk mengekspresikan budaya seseorang. Zentella (1997, hlm. 114) mengulas bahawa penukaran kod untuk seseorang bilingual merupakan:

“a way of saying that they belonged to both worlds, and should not be forced to give up one for the other”.

PK daripada adjektif BM

Untuk kajian ini, daripada data yang dianalisis, penukaran kod ke BM melibatkan lapan belas adjektif dan secara keseluruhannya bersifat penunjangan. Jadual di bawah menyenaraikan adjektif yang mengalami penukaran kod ke BM:

Jadual 5: Senarai PK adjektif ke BM dan BI

Adjektif yang sepatutnya digunakan	Jenis adjektif yang digunakan	PK bahasa asal
Malas = <i>parasseux</i>	Emosi	Bahasa Melayu
Mana-mana = <i>quelques parts</i>	Kualitatif	Bahasa Melayu
Ketat = <i>serré</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
Tertutup = <i>propre</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
Istimewa = <i>spécial</i>	Emosi	Bahasa Melayu
Seronok = <i>chouette</i>	Emosi	Bahasa Melayu
panjang = <i>longues</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
Panjang = <i>longue</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu

Jadual 5: Senarai PK adjektif ke BM dan BI (bersambung)

Menarik = <i>intéressant</i>	Emosi	Bahasa Melayu
Pedas = <i>piquant</i>	Fizikal makanan / Rasa	Bahasa Melayu
Traditional = <i>traditionnelle</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
Tradisional = <i>traditionnel</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
Pedas = <i>piquant</i>	Rasa	Bahasa Melayu
Manis = <i>sucré</i>	Rasa	Bahasa Melayu
Magnificent = <i>magnifique</i>	Emosi	Bahasa Inggeris
Interesting = <i>intéressant</i>	Emosi	Bahasa Inggeris
New = <i>nouveaux</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Inggeris
Perfect = <i>parfait</i>	Emosi	Bahasa Inggeris

Berdasarkan Jadual 4, didapati untuk PK ke adjektif, ia melibatkan adjektif berbentuk emosi, rasa, deskripsi fizikal pakaian dan adjektif kualitatif. Bagi PK ke BM, adjektif yang kerap ditukarkan kodnya adalah adjektif “pedas” atau dalam BPnya *piquant* adalah adjektif yang jarang dikaitkan dengan makanan Perancis, tetapi merupakan kelaziman bagi rasa makanan Malaysia. Oleh yang demikian, kosa kata ini jarang dijumpai dalam sukatan pelajaran atau senarai kosa kata yang dipelajari dalam BP.

Dua lagi adjektif yang kerap ditukarkan kodnya adalah adjektif yang berkaitan dengan pakaian, iaitu “tradisional” yang dikaitkan dengan baju dan makanan. Dua lagi adjektif yang kerap ditukarkan kodnya adalah adjektif yang berkaitan dengan pakaian, iaitu “tradisional” yang dikaitkan dengan baju dan makanan. Dalam bahasa Perancis, baju (*le costume*) tergolong dalam kriteria gender maskulin. Oleh sebab itu, adjektif atau adjektif yang dipadankan harus bersifat maskulin. Contoh: *Le costume traditionnel/ Les costumes traditionnels*). Makanan (*la cuisine*) tergolong dalam kriteria gender feminin. Oleh sebab itu, adjektif atau adjektif yang dipadankan harus bersifat feminin juga. Contoh: *La cuisine traditionnelle/ Les cuisines traditionnelles*). Adjektif “panjang” (dalam BP ialah *longue*) yang dikaitkan dengan “lengan baju” apabila responden menghuraikan keadaan fizikal baju tradisional di Malaysia.

Pengkaji sekali lagi berpendapat bagi kedua-dua adjektif ini, penggunaan terjemahan kod adalah disebabkan responden mengambil jalan mudah untuk tidak menterjemahkannya dalam BP, walaupun kedua-dua adjektif ini adalah adjektif yang mudah diingati kerana hampir sama dengan kosa kata BI.

PK adjektif yang melibatkan emosi seseorang seperti malas (*piresseux*) dan seronok (*chouette*), juga berpunca daripada sikap ambil mudah dan tidak mahu mengambil masa untuk mengimbas kembali adjektif tersebut dalam BP. Ini mungkin disebabkan responden diberi masa yang terhad untuk menjawab atau mengambil mudah dengan tanggapan ayat tersebut akan sampai maknanya disebabkan pembaca sasaran mereka, iaitu pengkaji sendiri, mempunyai latar belakang BM.

PK ke BI pula melibatkan adjektif berkaitan emosi seseorang. Bagi kesemua penukaran kod ke BI, responden sekali lagi mengambil jalan mudah untuk tidak mengingati ejaan adjektif tersebut dalam BI, tetapi mengambil perkataan BI yang hampir sama dengannya (sebagai contoh, *interesting* untuk menyatakan *intéressant* dan perfect untuk menyatakan *parfait*).

PK daripada kata kerja BM

Untuk PK ke BM yang melibatkan kata kerja, ia secara keseluruhannya bersifat penunangan, dan terdiri daripada kata kerja berikut:

Jadual 6: Senarai PK kata kerja ke BM dan BI

Perkataan yang sepatutnya digunakan
Masak = <i>cuit / cuisine</i>
Berkunjung = <i>rendre visite</i>
Pergi = <i>aller</i>
Datang beraya = <i>rendre visite pour l’Hari Raya</i>
Menziarahi = <i>rendre visite à</i>
Kumpul = <i>collectionner / ramasser</i>
Berkumpul = <i>se rassembler</i>
Menyambut = <i>fêter</i>
Sambut = <i>fêter</i>
Dapat = <i>obtenir</i>
Montrer hormat = <i>montrer leur respect</i>
Explain = <i>expliquer</i>
Go = <i>aller</i>
Celebrate = <i>fêter</i>
Comprehend = <i>comprendre</i>
Visit = <i>Rendre visite</i>
Amusement = <i>s’amuser</i>

Berdasarkan Jadual 6, didapati secara keseluruhan, kata kerja yang telah ditukarkan kodnya ke BM dan BI adalah kata kerja yang telah dipelajari kosa katanya dalam BP. Ini termasuklah kata kerja pergerakan seperti “berkunjung”, “menziarahi” dan “datang beraya” dalam BM dan ‘visit’ dalam BI yang menggunakan kata kerja yang sama dalam BP iaitu *rendre visite*. Begitu juga perkataan *aller*, *cuisiner* dan *fêter*: kata kerja ini merupakan kata kerja asas yang telah dipelajari secara intensif menerusi bab yang berkaitan dengan kata kerja tersebut.

Oleh yang demikian, pengkaji berpendapat penukaran kod di sini digunakan sebagai jalan mudah untuk membina ayat dengan tidak perlu mengimbas kembali apa yang telah

dipelajari oleh responden. Sikap mengambil mudah inilah yang akan menjadi tembok kepada kemajuan responden dalam berkomunikasi dengan jayanya dalam BP.

PK daripada kata hubung BM

Daripada data yang dianalisis, terdapat tiga PK yang melibatkan kata hubung BM. PK bagi ketiga-tiga kata hubung ini bersifat penghubung (*conjoining*). Berikut adalah kata hubung tersebut:

Jadual 7: Senarai PK kata hubung ke BM dan BI

Ayat BP yang digunakan	Kata penghubung yang sepatutnya digunakan
Je veux savoir tentang Hari Raya.	tentang = <i>sur</i>
C'est similar avec apa je porte ici.	avec apa = <i>avec ce que</i>
C'est baju kurung, je porte elle macam saya pakai ni.	macam = <i>comme</i>
Cuisines indien such as maruku	such as = <i>comme</i>
Moi, nous manger dinde for Thanksgiving	for = <i>pour</i>
Vous partez où during Hari Raya ?	during = <i>pendant</i>

Bagi PK ke kata hubung BM dan BI, pengkaji sekali lagi berpendapat bahawa ia berpunca daripada kealpaan atau sikap mengambil mudah responden, tanpa mengambil kira ketidaksampaian mesej yang dibina jika dibaca oleh seseorang yang tiada pengetahuan BM atau BI. Ini adalah kerana kata hubung yang ditukarkan kodnya di sini adalah kata hubung yang biasa digunakan dalam wacana dan penulisan BP dalam pembelajaran mereka.

PK daripada kata ganti nama diri

Terdapat satu penukaran kod yang ditemui bagi kata ganti nama diri *je* dalam BP, yang ditukarkan kodnya ke “saya” dalam BM. Berikut adalah ayat yang digunakan yang melibatkan penukaran kod tersebut:

Ayat yang digunakan :

C'est baju kurung, *je porte elle comme* **saya** pakai ni.

Maksud ayat :

Ia adalah baju kurung, saya memakainya seperti yang **saya** pakai ni.

Dalam ayat di atas, pengkaji mendapati PK ke kata ganti nama diri “saya” bukanlah disebabkan responden tidak mengetahui kosa kata tersebut dalam BP. Ini terbukti daripada frasa yang dibina sebelumnya, iaitu *je porte elle*, yang menggunakan kosa kata “saya” dalam BP iaitu *je*. Di sini pengkaji melihat penggunaan PK tersebut adalah disebabkan responden mengetahui yang pembaca sasaran beliau adalah seseorang yang ada latar belakang BM. Oleh yang demikian, pelajar tersebut mengambil mudah dan menggunakan PK sewenang-wenangnya.

Rumusan bagi Strategi PK

Dalam kajian ini, didapati bahawa pelajar Melayu banyak menggunakan penukaran kod ke BM jika dibandingkan dengan BI. Kajian juga mendapati PK pada kata nama yang digunakan oleh responden adalah PK yang bersifat penunjang (yang paling dominan) iaitu sebanyak 87% dan yang bersifat ketidakboleh-terjemahan sebanyak 13%. PK yang bersifat penunjang juga adalah dominan pada kata kerja dan adjektif. Terdapat juga PK yang bersifat penghubung, tetapi ia melibatkan kata hubung.

Terdapat beberapa faktor yang mendorong responden menggunakan PK. Faktor tersebut adalah sikap mengambil mudah responden yang tidak mengetahui mesej yang disampaikan akan dapat difahami, disebabkan pembaca sasaran mereka adalah dalam kalangan mereka yang menguasai BM, BI dan BP. Menurut Somsai & Intaraprasert (2011), apabila responden mempunyai kekangan untuk mengutarakan pendapat mereka dalam bahasa sasaran, dan mereka mengetahui bahawa mereka adalah dalam konteks di mana interlocuter atau pembaca mereka adalah dalam kalangan mereka yang mempunyai B1 yang sama, maka mereka akan sering menukarkan kod ke B1 tersebut. Tegas Somsai & Intaraprasert (2011), dengan menggunakan kaedah penukaran kod, penutur dapat meneruskan penyampaian idea tanpa disekat oleh keperluan untuk menggunakan istilah dalam bahasa sasaran.

Faktor kedua adalah kerana terdapat perkataan yang tidak sesuai diterjemahkan dalam BP. Ia tergolong daripada kata nama makanan, pakaian dan bangunan yang mempunyai *culturally untranslatable concepts*. Dapatan ini menyokong dapatan Rekha Jayantilal (1998) yang juga mendapati apabila tiada perkataan bahasa sasaran yang setara dengan perkataan atau frasa bahasa asing, penulis Melayu akan menggunakan BM untuk mengisi kekosongan leksikal tersebut. Poplack (1988) menamakan pengisian ini sebagai “*mots justes*”.

Kesimpulan

Daripada analisis data yang diambil, pengkaji berpendapat strategi PK ke BM dan BI bukanlah sesuatu yang memberikan keberkesanan komunikasi dalam penggunaan strategi komunikasi tulisan BP. BM dan BP ialah dua bahasa yang datangnya daripada rumpun yang berbeza. Oleh sebab itu, persamaan antara dua bahasa ini adalah sangat minimum.

Dapatan ini juga menyokong dapatan Poplack (1980, hlm. 600) yang mendapati bahawa “*code-switching is such that virtually no instances of language one and language two occur.*” Beliau juga menyatakan bahawa penukaran kod hanya boleh dilakukan jika terdapat kesamaan di antara kedua-dua bahasa. Menurut beliau,

“Switching takes place only at boundaries common with both languages”

Daripada perbincangan yang telah dilakukan mengenai strategi ini, pengkaji berpendapat strategi PK hanya akan mencapai objektif komunikasinya jika kedua-dua penulis dan pembaca mempunyai pengetahuan bahasa yang ditukarkan kodnya. Jadi dalam konteks

kajian ini, PK daripada bahasa Perancis ke B1 (BM) yang digunakan tidak akan dapat membantukan penutur jati untuk memahami maksud yang ingin disampaikan. Strategi ini juga pada pandangan pengkaji, tidak akan menyumbang kepada pengembangan leksikal bahasa sasaran. Oleh yang demikian, penggunaan SK ini dalam penulisan BP tidak digalakkan.

Rujukan

- Auer, P. (1998). *Code-switching in conversation: Language, interaction and identity*. London: Routledge.
- Barnstone, W. (1993). *The poetics of translation: History, theory, practice*. New Haven & London: Yale University Press.
- Flyman, A. (1997). *Communication strategies in French as a foreign language*. Kertas kerja Jabatan Linguistik, Lund University. 46 (hlm. 57-75).
- Gumperz, J. J. (1982). *Discourse Strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hazlina Abdul Halim, Normaliza Abdul Rahim, Mohd Azidan Abdul Jabar & Adi Yasran Abdul Aziz. (2010). Pengaruh Bahasa Melayu dalam Strategi Penukaran Kod dalam Penulisan Bahasa Perancis oleh Pelajar Melayu. Dlm Mohd Sharifudin Yusof, Arba'ie Sujud & Zaitul Azma Zainon Hamzah (pnyt). *Penyelidikan Linguistik Bahasa dan Budaya* (hlm. 62-73). Serdang: Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia.
- Le Robert Micro Dictionnaire de la Langue Française* (2008). Paris: Dictionnaires Le Robert.
- Numan, D. & Carter, D. (2001). *Teaching English to speakers of other languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Poplack, S. (1980). Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español: toward a typology of code-switching. *Linguistics*, 18(7/8), 581-618.
- Poplack, S. (1988). Contrasting patterns of code-switching in two communities. Dlm Heller, M. (pnyt). *Codeswitching* (hlm. 215-244). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Poullisse, N. & Schils, E. (1989). The influence of task- and proficiency-related factors on the use of compensatory strategies: A quantitative analysis. *Language Learning*, 39, 15-48.
- Rekha Jayantilal. (1998). Code-switching and transfer in email correspondence exchanged between four Malaysian women. *Jurnal Pendidikan Tiga ENF*, 2(2), 63-78.
- Somsai, S. & Intaraprasert, C. (2011). Strategies for Coping with Face-To-Face Oral Communication Problems Employed By Thai University Students Majoring In English. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 11(3), 83-96.
- Zentella, A. C. (1997). *Growing up bilingual*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Lampiran A

Senarai PK Kata Nama ke BM dan BI yang bersifat penunjang

Perkataan daripada penukaran kod	Perkataan / frasa BP yang sepatutnya digunakan	Kategori kata nama	Bahasa yang digunakan
Duit raya (3x)	<i>l'argent donné par les adultes aux enfants pendant l'Hari Raya</i>	Budaya	Bahasa Melayu
Puasa	<i>le jeûne</i>	Budaya	Bahasa Melayu
Solat raya (4x)	<i>la prière d'Hari Raya</i>	Budaya	Bahasa Melayu
Unfortune words	<i>mot qui va porter du mal</i>	Budaya	Bahasa Inggeris
Chinese New Year (2X)	<i>le Nouvel An Chinois</i>	Budaya	Bahasa Inggeris
Fasting (2X)	<i>le jeûne</i>	Budaya	Bahasa Inggeris
Christmas	<i>Noel</i>	Budaya	Bahasa Inggeris
Saudara-mara	<i>les cousins</i>	Individu	Bahasa Melayu
Malays	<i>malais</i>	Individu	Bahasa Inggeris
Buluh (3x)	<i>le bambou</i>	Lain-lain	Bahasa Melayu
Bunga api	<i>les pétards</i>	Lain-lain	Bahasa Melayu
Perayaan	<i>la fête</i>	Lain-lain	Bahasa Melayu
Festival	<i>la fête</i>	Lain-lain	Bahasa Inggeris
Festive (2X)	<i>fête</i>	Lain-lain	Bahasa Inggeris
Members	<i>membres</i>	Lain-lain	Bahasa Inggeris
Kuih raya (2 x)	<i>les gâteaux d' Hari Raya</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Kuih-muih (2x)	<i>les gâteaux</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Pulut (2x)	<i>les riz glutineux</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Nasi goreng	<i>du riz sauté</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Sambals (2x)	<i>du sauce épicé</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Ikan bilis (2x)	<i>Les anchois</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Kari	<i>curry</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Ayam belanda	<i>la dinde</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Kuih Tart	<i>la Tarte</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Santan (2x)	<i>lait du coco</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Le biskut raya	<i>les biscuits d'Hari Raya</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu

Senarai PK Kata Nama ke BM dan BI yang bersifat penunjang (bersambung)

Rempah	<i>les épices</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Kambing	<i>le mouton</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Makanan	<i>la cuisine</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Sup	<i>la soupe</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Melayu
Rice	<i>le riz</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Inggeris
Cookies	<i>biscuits</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Inggeris
Le chili	<i>le piment</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Inggeris
Mee curré	<i>nouille au curry</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Inggeris
Cake	<i>le gâteau</i>	Makanan dan minuman	Bahasa Inggeris
Tudung (2x) / Selendang	<i>le voile</i>	Pakaian	Bahasa Melayu
Baju / pakaian	<i>vêtement</i>	Pakaian	Bahasa Melayu
Berlengan (2X)	<i>Les manches</i>	Pakaian	Bahasa Melayu
Buttons	<i>les boutons</i>	Pakaian	Bahasa Inggeris
Suit (2X)	<i>les costumes</i>	Pakaian	Bahasa Inggeris
Kampung	<i>chez les parents</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Melayu
Malaysia	<i>la Malaisie</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Melayu
Tokong	<i>le temple</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Melayu
Masjid (2x)	<i>la mosquée</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Melayu
Places	<i>régions / endroits</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Inggeris
Church	<i>l'église</i>	Tempat / bangunan	Bahasa Inggeris

Lampiran B

Senarai PK adjektif ke BM dan BI

Adjektif yang mengalami penukaran kod dalam ayat BP yang digunakan	Adjektif yang sepatutnya digunakan	Jenis adjektif yang digunakan	PK bahasa asal
<i>Je suis vraiment malas masa la fête</i>	Malas = <i> paresseux</i>	Emosi	Bahasa Melayu
<i>Vous allez mana-mana?</i>	Mana-mana = <i> quelques parts</i>	Kualitatif	Bahasa Melayu
Baju kebaya, <i>c'est une jupe aussi, mais c'est plus ketat.</i>	Ketat = <i> serré</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>Le costume traditionnel, il est joli et tertutup</i>	Tertutup = <i> propre</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>C'est istimewa.</i>	Istimewa = <i> spécial</i>	Emosi	Bahasa Melayu
Perayaan est seronok	Seronok = <i> chouette</i>	Emosi	Bahasa Melayu
<i>Ils sont une 'lengan panjang' shirt et longue jupe au fond.</i>	panjang = <i> longues</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>C'est un chemise berlengan panjang, un pantalon et un kain samping.</i>	panjang = <i> longues</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>C'est interas interasa menarik</i>	Menarik = <i> intéressant</i>	Emosi	Bahasa Melayu
<i>J'adore les cuisines tradisional Malaisie, mais c'est pedas !</i>	Pedas = <i> piquant</i>	Fizikal makanan / Rasa	Bahasa Melayu
<i>Il est costume tradisional pour les malais</i>	Traditional = <i> traditionnelle</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>Il est tradisional suit pour malais et à premier jour, il est important à new suit.</i>	Tradisional = <i> traditionnel</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>C'est ça costume traditionnel nous portons pour Hari Raya. Le songket est noir. Et le chemise est panjang.</i>	Panjang = <i> longue</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Melayu
<i>Les habitants dans cette ville aiment beaucoup les cuisines très pedas.</i>	Pedas = <i> piquant</i>	Rasa	Bahasa Melayu
<i>Par exemple, en Melaka, les habitants aiment la cuisine manis.</i>	Manis = <i> sucré</i>	Rasa	Bahasa Melayu
<i>Il est magnifiscent</i>	Magnifiscent = <i> magnifique</i>	Emosi	Bahasa Inggeris
<i>C'est interesting.</i>	Interesting = <i> intéressant</i>	Emosi	Bahasa Inggeris
<i>Je porte new vêtements</i>	New = <i> nouveaux</i>	Fizikal pakaian	Bahasa Inggeris
<i>il est perfect</i>	Perfect = <i> parfait</i>	Emosi	Bahasa Inggeris

Lampiran C

Senarai PK kata kerja ke BM dan BI

Ayat yang digunakan	Perkataan yang sepatutnya digunakan
On masak les cuisines traditionnelles avec <<>> santan .	Masak = <i>cuit / cuisine</i>
Ma famille et moi berkunjung nos voisins. C'est intéressant !	Berkunjung = <i>rendre visite</i>
Général, ma famille et moi pergi à tokong	Pergi = <i>aller</i>
Qui est-ce que datang beraya ?	Datang beraya = <i>rendre visite pour l'Hari Raya</i>
Je vais menziarahi ma famille à la kampung.	Menziarahi = <i>rendre visite à</i>
Après, on kumpul 'duit raya' de adults parents comme ton Christmas	Kumpul = <i>collectionner / ramasser</i>
Nous visiter notre famille et kumpul plus duit raya. Après, nous manger les cuisines	Kumpul = <i>collectionner / ramasser</i>
J'aime berkumpul avec mes familles	Berkumpul = <i>se rassembler</i>
Je suis allé <<>> mon campagne pour menyambut mon Hari Raya avec ma famille	Menyambut = <i>fêter</i>
Tu sambut Noël alors?	Sambut = <i>fêter</i>
Je mange plus et dapat beaucoup de monnaie raya.	Dapat = <i>obtenir</i>
Pour montrer hormat aux personnes vieux.	Montrer hormat = <i>montrer leur respect</i>
Je célébrate Hari Raya avec mon ma famille. Et je peux explain Hari Raya pour vous.	Célébrate = <i>fêter</i> Explain = <i>expliquer</i>
On go à masjid à matin	Go = <i>aller</i>
Comment celebrate allez vous à Hari Raya celebration ?	Celebrate = <i>fêter</i>
Je veux comprehend ton festive	Comprehend = <i>comprendre</i>
Je visit famille masa mon Hari Raya	Visit = <i>Rendre visite</i>
Oui, j'ai beaucoup d'amusement là.	Amusement = <i>s'amuser</i>

Penulis

Hazlina Abdul Halim (Dr.) berkhidmat sebagai pensyarah bahasa Perancis di Jabatan Bahasa Asing, Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia. Bidang tujahan penyelidikan beliau merangkumi analisis kesilapan, strategi pembelajaran dan strategi komunikasi bahasa Perancis.